

Phân tích vẻ đẹp sông Hương trong bài Ai đã đặt tên cho dòng sông

Tham khảo chọn lọc những bài văn mẫu hay phân tích vẻ đẹp của dòng sông Hương trong tác phẩm Ai đã đặt tên cho dòng sông - Văn mẫu lớp 12

Đề bài: Phân tích vẻ đẹp dòng sông Hương trong tác phẩm *Ai đã đặt tên cho dòng sông* (Hoàng Phủ Ngọc Tường).

Bài làm:

Bài văn đạt điểm cao trong kì thi THPT Quốc gia

Hoàng Phủ Ngọc Tường là một trí thức yêu nước, có vốn hiểu biết sâu rộng trên nhiều hình vực. Ông chuyên về thể loại bút kí. Nét đặc sắc trong sáng tác của Hoàng Phủ Ngọc Tường là ở sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa chất trí tuệ và tính trữ tình, giữa nghị luận sắc bén với suy tư đa chiều được tổng hợp từ vốn kiến thức sâu rộng về triết học, văn hoá, lịch sử, địa lí, lối hành văn hướng nội súc tích, mê đắm và tài hoa. *Ai đã đặt tên cho dòng sông?* là bài bút kí xuất sắc, viết tại Huế 1981, in trong tập sách cùng tên của ông.

Tác phẩm đã miêu tả cảnh quan thiên nhiên sông Hương, sự gắn bó của con sông với lịch sử và văn hoá của xứ Huế, của đất nước. Qua đó nhà văn bộc lộ niềm tự hào tha thiết, sâu lắng dành cho dòng sông Hương, cho xứ Huế thân yêu và cũng là cho đất nước.

Sông Hương nhìn từ cội nguồn là dòng chảy có mối quan hệ sâu sắc với dãy Trường Sơn. Trong mối quan hệ đặc biệt này, sông Hương tựa như một bản trường ca của rừng già với nhiều tiết tấu hùng tráng, dữ dội: khi rầm rộ giữa bóng cây đại ngàn, lúc mãnh liệt vượt qua ghềnh thác, khi cuộn xoáy như cơn lốc vào những đáy vực sâu, lúc dịu dàng và say đắm giữa những dặm dài chói lọi màu đỏ của hoa đỗ quyên rừng.

Vời cái nhìn được nhân hoá, sông Hương tựa cô gái Di-gan phóng khoáng và man dại với một bản lĩnh gan dạ, một tâm hồn tự do và trong sáng. Theo tác giả, nếu chỉ mãi mê nhìn ngắm khuôn mặt kinh thành mà không chú ý tìm hiểu sông Hương từ nguồn cội, người ta khó mà hiểu hết các vẻ đẹp trong phần tâm hồn sâu thẳm của dòng sông mà chính nó đã không muốn bộc lộ.

Như vậy , ở thượng nguồn , sông Hương có thể chất mạnh, toát lên vẻ đẹp của một sức sống mãnh liệt, hoang dại, đầy cá tính.

Sông Hương khi chảy về kinh thành Huế lại mang nhiều vẻ đẹp đa dạng , gắn bó với đặc trưng văn hoá , không gian kinh thành Huế. Trước khi trở thành người tình dịu dàng và chung thủy của cố đô, sông Hương đã trải qua một hành trình đầy gian truân và nhiều thử thách. Trong cái nhìn tinh tế và lãng mạn của tác giả, toàn bộ thủy trình của dòng sông tựa như một cuộc tìm kiếm có ý thức người tình nhân đích thực của người con gái trong một câu chuyện tình yêu nhuộm màu cổ tích.

Phân tích vẻ đẹp sông Hương trong bài Ai đã đặt tên cho dòng sông

Đoạn tả sông Hương chảy xuôi về đồng bằng và ngoại vi thành phố bộc lộ nét lịch lãm và tài hoa trong lối hành văn của tác giả. Độc giả khó cưỡng một sức hấp dẫn toát lên từ hàng loạt động từ diễn tả cái dòng chảy sống động qua những địa danh khác nhau của xứ Huế. Giữa cánh đồng Châu Hoá đầy hoa dại, sông Hương là “cô gái đẹp ngủ mơ màng”; nhưng ngay sau khi ra khỏi vùng núi, thì cũng như nàng tiên được đánh thức, sông Hương bỗng bừng lên sức trẻ và niềm khao khát của tuổi thanh xuân trong sự “chuyển dòng liên tục”, “rời vòng những khúc quanh đột ngột”, vẽ một hình cung thật tròn, ôm lấy chân đồi Thiên Mụ, rồi “vượt qua”, “đi giữa âm vang”, “trôi đi giữa hai dãy đồi sừng sững như thành quách”...

Vừa mạnh mẽ vừa dịu dàng, sông Hương có lúc “mềm như tấm lụa” khi qua Vọng Cảnh, Tam Thai, Lựu Bảo; có khi ánh lên “những phản quang nhiều màu sắc sớm xanh, trưa vàng, chiều tím” lúc qua những dãy đồi núi phía tây nam thành phố và mang vẻ đẹp trầm mặc khi qua bao lăng tẩm, đền đài mang niềm kiêu hãnh âm u được phong kín trong những rừng thông u tịch cho đến lúc bừng sáng, tươi tắn và trẻ trung khi gặp “tiếng chuông chùa Thiên Mụ ngân nga tận bờ bên kia, giữa những xóm làng trung du bát ngát tiếng gà”...

Hai bút pháp kể và tả được kết hợp nhuần nhuyễn và tài hoa trong đoạn văn đã làm nổi bật một sông Hương đẹp bởi phối cảnh kì thú giữa nó với thiên nhiên xứ Huế phong phú mà hài hoà.

Sông Hương khi chảy trong Huế, như đã tìm thấy chính mình khi gặp thành phố thân yêu, sông Hương “vui tươi hẳn lên giữa những biển bãi xanh biếc của vùng ngoại ô Kim Long”, dòng sông “kéo một nét thẳng thực yên tâm theo hướng tây nam – đông bắc”, rồi “uốn một cánh cung rất nhẹ sang đến Cồn Hến” khiến dòng sông mềm hẳn đi, như một tiếng “vâng” không nói là của tình yêu”. Nằm ngay giữa lòng thành phố yêu quý của mình, sông Hương cũng giống sông Xen của Pa-ri, sông Đa-nuýp của Bu-đa-pét,... nhưng trong cách biểu đạt tài hoa của tác giả, sông Hương được cảm nhận với nhiều góc độ: nhìn bằng con mắt của hội họa, sông Hương và những chi lưu của nó tạo những đường nét thật tinh tế làm nên vẻ đẹp cổ kính của cố đô; qua cách cảm nhận âm nhạc, sông Hương “đẹp như điệu Slow” chậm rãi, sâu lắng, trữ tình và, với cái nhìn đắm say của một trái tim đa tình, sông Hương là người tình dịu dàng và chung thủy. Điều này được diễn tả trong một phát hiện thú vị của tác giả: “Rời khỏi kinh thành, sông Hương chếch về hướng chính bắc, ôm lấy đảo Cồn Hến quanh năm mơ màng trong sương khói, đang xa dần thành phố để lưu luyến ra đi giữa màu xanh biếc của tre trúc và của những vườn cau vùng ngoại ô Vĩ Dạ. Và rồi, như sự nhờ lại một điều gì chưa kịp nói, nó đột ngột đổi dòng, rẽ ngoặt sang hướng đông tây để gặp lại thành phố lần cuối ở góc thị trấn Bảo Vinh xưa cổ”. Cũng theo tác giả khúc quanh thật bất ngờ đó, tựa như một “nỗi vương vấn”, và dường như còn có cả “một chút lẳng lơ kín đáo” của tình yêu...

Sông Hương trong mối quan hệ với lịch sử dân tộc lại mang vẻ đẹp của một bản hùng ca ghi dấu những thế kỉ vinh quang từ thuở còn là một dòng sông biên thủy xa xôi của đất

Phân tích vẻ đẹp sông Hương trong bài Ai đã đặt tên cho dòng sông

nước các vua Hùng, thừa nó mang tên là Linh Giang (dòng sông thiêng) trong sách Du địa chí của Nguyễn Trãi, là “dòng sông viền châu đã chiến đấu oanh liệt bảo vệ biên giới phía nam của Tổ quốc Đại Việt qua những thế kỉ trung đại”, “nó vẻ vang soi bóng kinh thành Phú Xuân của người anh hùng Nguyễn Huệ” vào thế kỉ mười tám; “nó sống hết lịch sử bi tráng của thế kỉ mười chín với máu của những cuộc khởi nghĩa”, nó chứng kiến thời đại mới với cuộc Cách mạng tháng Tám năm 1945 và bao chiến công rung chuyển qua hai cuộc chiến tranh vệ quốc sau này...

Sông Hương với cuộc đời và thi ca là một nhân chứng nhẫn nại và kiên cường qua những thăng trầm của cuộc đời. Tuy nhiên, điều làm nên vẻ đẹp giản dị mà khác thường của dòng sông là ở chỗ: khi nghe lời gọi, nó biết cách tự hiến mình làm một chiến công, để rồi nó trở về với cuộc sống bình thường, làm một người con gái dịu dàng của đất nước. Có lẽ chính điều đó đã làm cho sông Hương không bao giờ tự lặp lại mình trong cảm hứng của các nghệ sĩ.

Có thể nói, nét đặc sắc làm nên sức hấp dẫn đặc biệt của đoạn văn là tình yêu say đắm với dòng sông được thể hiện bằng tài năng của một cây bút giàu trí tuệ, tổng hợp từ một vốn hiểu biết sâu rộng về văn hoá, lịch sử, địa lí và văn chương cùng một văn phong tao nhã, hướng nội, tinh tế và tài hoa.

Trích đoạn bài kí Ai đã đặt tên cho dòng sông đã gợi ra vẻ đẹp của Huế, của tâm hồn người Huế qua sự quan sát sắc sảo của Hoàng Phủ Ngọc Tường về dòng sông Hương. Ông xứng đáng là một thi sĩ của thiên nhiên, một cuốn từ điển sống về Huế, một cây bút giàu lòng yêu nước và tinh thần dân tộc. Bài kí góp phần bồi dưỡng tình yêu, niềm tự hào đối với dòng sông và cũng là với quê hương đất nước.

Một số mẫu bài phân tích hay về vẻ đẹp của sông Hương trong "Ai đã đặt tên cho dòng sông"

Bài số 1:

Tác phẩm “Ai đã đặt tên cho dòng sông này” là một bài bút kí nổi tiếng của tác giả Hoàng Phủ Ngọc Tường. Ông là một nhà văn mang nặng ân tình với xứ Huế. Tác phẩm của ông đã lột tả được hết vẻ đẹp và linh hồn của dòng sông Hương, con sông mang đậm đặc trưng và dấu ấn của xứ Huế mộng mơ.

“Ai đã đặt tên cho dòng sông” được tác giả trình bày dưới dạng ký, thể loại văn ghi lại cảm xúc cũng như tình cảm của con người một cách sâu sắc và súc tích nhất. Thể loại này đưa bài kí vào lòng người đọc một cách nhẹ nhàng nhưng cũng rất chân thành. Qua giọng văn của Hoàng Phủ Ngọc Tường, dòng sông Hương hiện lên thật ấn tượng, với một vẻ đẹp thơ mộng đến ngỡ ngàng. Con sông này chính là dòng chảy duy nhất qua thành phố Huế, chính vì điều đó nên nó mang một đặc trưng riêng của xứ Huế mà không nơi nào có được. Có lẽ không chỉ tác giả mà những người dân xứ Huế cũng rất tự hào vì điều này.

Phân tích vẻ đẹp sông Hương trong bài Ai đã đặt tên cho dòng sông

Dưới ngòi bút tinh tế, sâu sắc cùng tình yêu tha thiết của Hoàng Phủ Ngọc Tường, con sông đã trở nên lộng lẫy, mê hoặc người đọc. Con sông hiện lên với nhiều góc độ, nhiều khía cạnh, với chiều dài của thời gian và chiều sâu của không gian. Và dù cho dưới góc độ nào thì sông Hương vẫn rất đẹp và nên thơ như thế.

Đầu tiên, tác giả muốn nói đến sông Hương ở vùng thượng nguồn. Đó là một vẻ đẹp mà không lẫn vào đâu được. Hình ảnh “một cô gái di gan phóng khoáng và man dại; tự do và trong sáng” được tác giả ưu ái khiến cho bóng dáng ấy đi vào lòng người đọc một cách chân thực nhất. Sông Hương còn được tác giả vẽ lên một cách đầy mê hoặc, đó là sông Hương như bản trường ca của rừng già; rầm rộ và mãnh liệt nhưng có lúc lại “dịu dàng và say đắm giữa những dặm dài chói lọi của màu đỏ hoa đỗ quyên rừng”. Dường như chỉ có duy nhất màu đỏ, một màu sắc đầy hoang dại ấy mới toát lên được vẻ đẹp đầy sức ám ảnh nhưng lại rất đổi bình dị của sông Hương. Vẻ đẹp của con sông ở vùng thượng nguồn chắc chắn là một vẻ đẹp đầy mê đắm và tinh tế. Và đây cũng chính là đặc trưng của xứ Huế nên thơ và trữ tình.

Hơn thế nữa, sông Hương là dòng sông duy nhất thuộc về thành phố Huế. Chính vì thế nên vẻ đẹp của sông Hương là vẻ đẹp vang bóng một nền văn hóa trải qua nhiều thăng trầm nhưng cũng rất đổi bí ẩn, quyến rũ của cố đô Huế. Trong con mắt của Hoàng Phủ Ngọc Tường, sông Hương như “người con gái dịu dàng, đằm thắm, mềm mại trong lòng Huế”. Dòng sông thật đẹp và lãng mạn biết bao.

Để rồi khi sông Hương về với thành phố mộng mơ, rời xa thượng nguồn thì con sông lại trở nên mê đắm hơn bao giờ hết. Cô gái di gan hoang dại ấy đã “vượt qua một lòng vực sâu dưới chân núi Ngọc Trản, để sắc nước trở nên xanh thẳm, trầm mặc như triết lý....; cho đến khi gặp được tiếng chuông Thiên Mụ, nghe âm thanh bát ngát tiếng gà, từ ấy sông Hương rạng rỡ như nắng mới, nàng uốn một cánh cung thật nhẹ, đến khi giáp mặt với thành phố, đường cong ấy làm cho nàng như mềm hẳn đi, như một tiếng vang không nói ra của tình yêu.” Những câu văn thật nhẹ nhàng nhưng vô cùng tình tứ, lãng mạn được tác giả dùng để miêu tả vẻ đẹp của sông Hương khi về với thành phố Huế. Những đường nét mềm mại, mê đắm của sông Hương khiến cho tất cả ai khi đọc cũng đều cảm thấy sững sốt, ngỡ ngàng, và cứ thế sông Hương len lỏi vào trong lòng người đọc một cách chân thực nhất.

Không chỉ vậy, đối với cố đô Huế, sông Hương còn là một nhân chứng đã cùng chứng kiến biết bao đổi thay, cùng những thăng trầm của thành phố Huế. Sông Hương cứ thế tồn tại như vậy, trải qua biết bao sự việc, cùng những năm tháng không thể nào quên của cố đô Huế nói riêng và thành phố Huế nói chung.

Chỉ với những câu văn giản dị, tinh tế, cùng với tình yêu chân thành tha thiết đối với mảnh đất và con người xứ Huế, Hoàng Phủ Ngọc Tường đã đem đến cho người đọc hình ảnh dòng sông Hương thơ mộng, lãng mạn hơn bao giờ hết. Dòng sông Hương trong

Phân tích vẻ đẹp sông Hương trong bài Ai đã đặt tên cho dòng sông

văn của Hoàng Phủ Ngọc Tường khiến cho ai đã từng đọc qua đều mong muốn được một lần đặt chân đến nơi đây, để được đắm mình trong những gì nên thơ nhất của xứ Huế.

Bài số 2:

“*Ai đã đặt tên cho dòng sông*” là bài bút kí xuất sắc của Hoàng Phủ Ngọc Tường khi viết về dòng sông Hương trữ tình, thơ mộng của Huế. Mạch cảm xúc của bài kí chính là vẻ đẹp đặc trưng, riêng biệt của con sông duy nhất chảy qua dòng thành phố Huế. Hoàng Phủ Ngọc Tường đã rất tài tình khi lột tả được hết vẻ đẹp và linh hồn của dòng sông mang đặc trưng của Huế này.

Có lẽ vì đặc trưng của thể loại bút kí nên lời văn của Hoàng Phủ Ngọc Tường rất phóng khoáng, điêu luyện, nhẹ nhàng và mềm mại. Với một tấm lòng yêu Huế, yêu cảnh sắc thiên nhiên, yêu sông Hương nên Hoàng Phủ Ngọc Tường đã khoác lên bài kí một màu sắc, âm hưởng riêng có của Huế.

Dòng sông Hương được tác giả ngợi ca “dòng sông duy nhất chảy qua thành phố Huế”, dòng sông vắt mình qua thành phố, chứng kiến bao nhiêu đổi thay của mảnh đất này.

Cái nhìn đầu tiên của tác giả khi viết về sông Hương là cái nhìn từ vùng thượng nguồn. Vẻ đẹp của dòng sông lúc này khiến tác giả liên tưởng đến cô gái Di gan phóng khoáng, mê dại, đầy sức hút. Qua ngòi bút của tác giả, sông Hương hiện lên thật kì vĩ “sông Hương tựa như một bản trường ca của rừng già, khi rầm rộ giữa bóng cây đại ngàn, lúc mãnh liệt vượt qua nhiều ghềnh thác, khi cuộn xoáy như cơn lốc vào những đáy vực sâu, lúc dịu dàng và say đắm giữa những dặm dài chói lọi màu hoa đỗ quyên rừng”. Chỉ với một vài chi tiết và Hoàng Phủ Ngọc Tường đã lột tả được vẻ đẹp lúc mãnh liệt, lúc dịu êm của sông Hương. Có lẽ đây chính là đặc trưng của sông hương khi ở thượng nguồn, hứng chịu nhiều biến đổi của thời tiết.

Thật độc đáo khi dưới con mắt của tác giả, sông hương tựa như “Cô gái di gan phóng khoáng và man dại với bản lĩnh gan dạ, tâm hồn tự do và trong sáng”. Có lẽ đây là phép nhân hóa đầy ẩn ý nhằm gợi lên nét đẹp hoang sơ nhưng hấp dẫn của con sông này. Như vậy có thể thấy được qua ngòi bút phóng khoáng của tác giả, sông Hương vùng thượng nguồn toát lên vẻ đẹp kì bí, hùng vĩ và đầy cá tính.

Tuy nhiên đây mới chỉ là ở thượng nguồn, cùng Hoàng Phủ Ngọc Tường khám phá vẻ đẹp của dòng sông này khi chảy về thành phố Huế. Có lẽ người đọc sẽ bất ngờ với vẻ đẹp dịu dàng, mềm mại và uyển chuyển của nó. Tác giả đã ví sông Hương như “người tình dịu dàng và chung thủy của cố đô”. Không phải vô duyên vô cớ mà tác giả lại đi ví von so sánh đầy tính nghệ thuật như vậy.

Sông Hương khi chảy về thành phố có sức hấp dẫn tuyệt vời đối với người đọc. Ở đây chúng ta nhận ra một lối viết nhẹ nhàng, tinh tế, rất mực tài hoa của tác giả. Ông vẽ lên

Phân tích vẻ đẹp sông Hương trong bài Ai đã đặt tên cho dòng sông

vẻ đẹp của sông hương không chỉ bằng ngôn ngữ mà còn bằng cả trái tim đầy tình yêu thương. Giữa cánh đồng Châu Hóa đầy hoa dại, sông Hương như “cô gái đẹp ngủ mơ màng” – một vẻ đẹp màu màu sắc của câu chuyện cổ tích tuyệt đẹp. Và sông hương bỗng “chuyển dòng liên tục” “ôm lấy chân đồi Thiên Mụ”, “trôi giữa hai dãy đồi sừng sừng như thành quách”. Một sự diễn tả quá trữ tình, quá độc đáo khiến ngưỡng đọc khó cưỡng lại được vẻ đẹp tuyệt vời này.

Sông hương vừa mềm mại, vừa dịu dàng “mềm như tấm lụa”, có khi ánh lên những phản quang nhiều màu sắc sớm xanh, trưa vàng, chiều tím”. Sự chuyển đổi màu sắc theo mùa, theo thời gian như thế này đã làm nên một nét đặc trưng cho những ai muốn ngắm nhìn sông hương thật lâu.

Hoàng Phủ Ngọc Tường tả sông hương như vẽ, vẽ lên một bức tranh hoàn mỹ và tuyệt vời nhất về dòng sông huyền thoại này. Sông Hương tạo nên nét đẹp của đất cố đô Huế, ảnh hưởng trong tâm thức của nét văn hóa hàng nghìn năm lịch sử.

Thú vị nhất là đoạn sông hương chảy trong lòng Huế, tác giả cứ ngỡ rằng sông Hương tìm thấy chính mình khi gặp thành phố thân yêu nên tươi vui hẳn lên.

Vẻ đẹp của dòng sông này được cảm nhận dưới nhiều góc độ khác nhau. Nhìn bằng con mắt của hội họa, sông Hương và những chi lưu của nó tạo những đường nét thật tinh tế làm nên vẻ đẹp cổ kính của cố đô; qua cách cảm nhận âm nhạc, sông hương như điệu slow chậm rãi sâu lắng, trữ tình... Một vẻ đẹp khiến người khác phải ngỡ ngàng và đắm say chẳng thể dứt ra.

Sông Hương còn là chứng nhân lịch sử, là “người” chứng kiến sự đổi thay của cố đô Huế từng ngày. Trong sách Dư địa chí “dòng sông viễn châu đã chiến đấu oanh liệt bảo vệ biên giới phía nam của tổ quốc đại việt qua những thế kỉ trung đại, vẻ vang soi bóng kinh thành phú xuân của anh hùng nguyên huệ...”

Có thể nói rằng để cảm nhận sông hương với nhiều góc độ, nhiều vẻ đẹp khác nhau, Hoàng Phủ Ngọc Tường phải có trái tim nhạy cảm, yêu và thương tha thiết dòng sông thơ mộng này. Một lối viết giản dị, nhẹ nhàng nhưng đầy lôi cuốn đã khiến độc giả không thể dứt mạch cảm xúc. Tác giả đã phát huy được đặc trưng của thể loại bút kí đầy sắc bén và tình cảm này.

“Ai đã đặt tên cho dòng sông” thực sự là bài bút kí độc đáo. Sông Hương hiện lên với tất cả vẻ đẹp mà nó mang.